

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Erytishuoltopiiri [Eteva kuntayhtymä]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

§ 12 ja § 13 ovat epäselviä

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

Erytisen tuen osalta ei tue lain soveltajia

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Eryteisesti valmennus § 7 lisää yhdenvertaisuutta

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Eriyinen tuki kohta 1 ja 2 erityisesti lisäävät osallisuutta.

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Pykälissä korostuu yksilöllinen palvelutarpeen arviointi ja asiakkaan oman mielipiteen selvittäminen hänelle soveltuvien kommunikointikeinoin.

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

Valmennus

2.

Erityinen tuki

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

Lapsen mielipiteen selvittäminen asumiseen kodin ulkopuolella on hyvä ja lapsen edun huomioiminen muissakin palveluissa. Lapsen edun huomioiminen ei kuitenkaan ole riittävä ohjeistus lain soveltajalle, konkretiaa tarvitaan.

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Pykälä on selkeä ja sen arvioidaan lisäävän valmennuksen käyttöä. Esitys on, että asiakas saa valmennusta, jos sitä tarvitsee. Eli lievennys termiin "välttämättä" Pelkän kommunikointi -ilmaisuun lisätään "kommunikointiin ja kommunikoinnin apuvälineiden käyttämiseen"

Esitetään, että valmennuksen antajalta edellytettäisiin osaamista kommunikoinnista ja puhetta tukevien ja korvaavien keinojen käytöstä.

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säättämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

9 §, kohta 3: esitetään, että vuorovaikutus -termi korvataan sosiaalisella kanssakäymisellä

Esitetään, että voimavaraedellytykseen lisätään varhaisella kehitystasolla toimivien asiakkaiden ilmaisutapoja, kuten eleet, ilmeet ja olemuskieli.

10 §, esitetään, että lisätään lähihenkilöiden havainnoinnin osaamisen vaatimus, esim voimaannuttava vuorovaikutus.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

12 §, esitetään, että sana vuorovaikutus korvataan termillä sosiaalinen kanssakäyminen.

On hyvä, että tämä palvelu edellyttää erityistä osaamista tai ammattitaitoa.

Positiivista on myös se, että tämä pykälä mahdollistaa erityisen tuen antamisen laajemmalle kohderyhmälle ja että sitä annetaan asiakkaan omaan ympäristöön.

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Tämä varmistaa asiakkaiden oikeutta palvelujen saamiseen ja vastaa asiakkaiden erityisiin tuen tarpeisiin.

Pykälä ei kuitenkaan anna ohjeita lain soveltajalle, lisäohjeita kaivataan.

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Pykälä on selkeä ja lisää lain tavoitteen toteutumista, eli yhdenvertaisuutta ja osallisuutta.

Pykälä ei kuitenkaan anna ohjeita lain soveltajalle, lisäohjeita kaivataan.

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Esitystä tulee tarkentaa: Miten tämä eroaa kehitysvammalain § 2 ja § 9? Päätöksentekijä tarvitsee ohjetta, milloin asiakasta palvelee vammaispalvelulain mukainen erityinen tuki ja milloin kehitysvammalain erityishuolto. On epäselvää, miten näitä lakeja keskenään sovelletaan. Lisäksi jää epäselväksi, miten varmistetaan kevyempi asiantuntijatuki asiakkaille tarvittaessa.

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Tärkeätä, että pykälässä edellytetään moniammatillista yhteistyötä sekä lastensuojelun edustajan mukanaoloa.

Leikki-ikäisen lapsen asumisessa tulisi taata lapselle pysyvät kiintymyssuhteet, eli ensisijaisesti tulee tarjota perhehoitoa.

Seitsemän lapsen ryhmäkoko on liian iso, esitetään ryhmäkoon pienentämistä.

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Maininnat iästä ja kehitysvaiheesta sekä perheen kokonaisarvioista ovat hyviä.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Hyvää esityksessä on se, että asiakkaalla on oikeus osallistua päivätoimintaan viitenä päivän viikossa.

Esitetään, että vuorovaikutus -termi korvataan termillä sosiaalinen kanssakäyminen.

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

Tässä laissa pitäisi säätää myös työtoiminnassa ja työllistymistä tukevasta toiminnasta, siltä varalta että muut lait eivät ehdi voimaan 2023.

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Nähdään hyvänä saattajapalvelun vaihtaminen saattajaksi nykyisessä lakiesityksessä.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

Hyvää on, että tuen määrän aikaväli on vuositasolla, se mahdollistaa matkojen joustavamman suunnittelun. Samoin kilometri- tai euromääristä budjetointia pidetään tarkoituksenmukaisena.

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Siirtymäaika mahdollistaa palvelusuunnitelmien, palvelupäätösten ja asiakkaiden palvelujen jatkumisen hyvinvointialueille siirtymisen, vuodenvaihteen 2022-2023, yli.

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vaativan tuen asiantuntijaryhmään ja vaativan palvelun yksiköihin liittyvät säädökset tarvitsevat tarkennusta.

Kriteerit vammaispalvelulain tai kehitysvammalain soveltamiseen erityishuollon päätöstilanteissa puuttuvat.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

-

Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?

-

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

On vaikea arvioida uusien palvelujen ja asiakasryhmien vaikutusta.

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

On vaikea arvioida uusien palvelujen ja asiakasryhmien vaikutusta.

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Esitys, että termi vuorovaikutus korvataan termillä sosiaalinen kanssakäyminen.

Esitetään, että hyvinvointialueilla on mahdollisuus hankkia tarvittava asiantuntijapalvelua tai vaativa palvelu joustavasti, niin että palvelua ei tarvitse olla omana palveluna.

Esitetään, että vaativaa palvelua voidaan järjestää sosiaalipalvelun yksiköiden lisäksi terveydenhuollon yksiköissä.

Tehola Terhi
Eteva kuntayhtymä